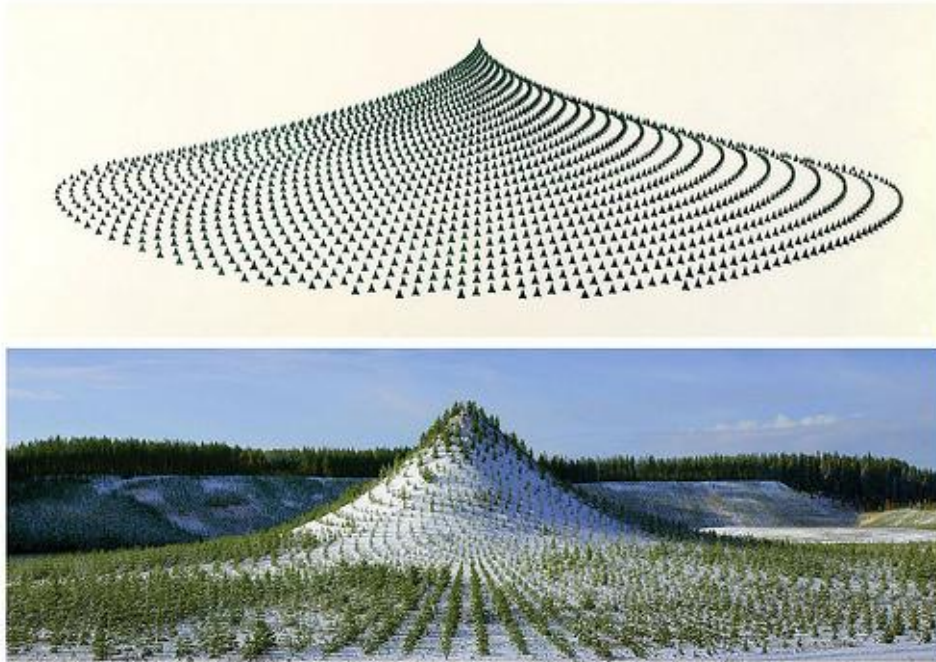

Land Art och dess
förhållande till
landskapsarkitektur idag

Kandidatarbete av My Ekman vid Institutionen för stad och
land, SLU, Uppsala 2009

Kandidatarbete vid institutionen för stad och land i Uppsala, LA- avdelningen

EX0282 Kandidatarbete i landskapsarkitektur, 2009, 15hp på
landskapsarkitektprogrammet

© My Ekman

Titel: Land Art och dess förhållande till landskapsarkitektur idag

Nyckelord: Land Art, landskapsarkitektur, konst, natur, miljö, Robert Smithson

Handledare: Viveka Hoff, institutionen för stad och land

Examinator: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land

Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se/>

Omslagsbild: Agnes Denes, Tree Mountains, Ylojärvi, Finland 1992-1996
(Ur Tufnell 2006)

Bakgrund

Den här är en kandidatuppsats i ämnet landskapsarkitektur på landskapsarkitektutbildningen i Ultuna, Uppsala. Den handlar om Land Art och dess förhållande till landskapsarkitektur.

Land Art var en konstyttring som tog form i slutet av 60-talet i USA. Den var en produkt av dåtidens konstklimate och en utveckling av modernismen / minimalismen. Konstnärerna ville hitta nya ramar för sitt skapande och sökte sig ut från gallerirummen ut i naturen för att återuppfinna konsten på nytt (Thiebergen 2006).

Jag intresserar mig för det här ämnet eftersom Land Art har så många beröringspunkter med landskapsarkitektur. Det handlar gemensamt om plats, skala, materialitet och inte minst om något som sker i naturen, landskapet. Mitt intresse beror också på att jag är konstnär och har egen erfarenhet av att arbeta utomhus med konstprojekt som rört sig i gränslandet mellan konst och landskapsarkitektur.

Jag såg denna uppsats som en möjlighet att få undersöka hur fenomenen är relaterade till varandra och hur de är en del av ett större sammanhang. Jag hade också uppfattningen att dagens kunskap om Land Art inte är så stor och det kändes därför viktigt att få fördjupa sig i ämnet.

I min uppsats ställer jag mig frågor och diskuterar, men det har inte varit min avsikt att nödvändigtvis få svar på dessa. Jag ville presentera hur man ser på begreppen och hur de förhåller sig till varandra idag.

Mitt syfte med uppsatsen är att undersöka Land Art och hur den yttrar sig idag, samt vilket förhållande Land Art och landskapsarkitektur har. Vad skiljer och vad förenar? Jag var också intresserad av att ta reda på om fenomenen har närmat sig varandra sedan slutet på sextioalet.

Metod

Inför uppsatsen har jag gjort litteratursökningar på bibliotek och internet. Genom litteratur har jag försökt undersöka Land Art och dess förhållande till landskapsarkitektur. Jag har främst grundat mig på två europeiska böcker, Land Art av Ben Tufnell och Land and Enviromental Art av Jeffrey Kastner.

Jag har undersökt landskapsarkitektur och Land Art under samma tidsperiod, från slutet av sextioalet till idag. Det är under den perioden som Land Art rörelsen och landskapsarkitekturket har utvecklats. Geografiskt har jag avgränsat studien till USA därför att Land Art rörelsen uppkom där och många verk utfördes i landet. Uppsatsen presenterar därutöver ett nyare projekt från Holland som tydligt representerar ett gränsöverskridande projekt.

Inom arbetet besökte jag Patricia Johnsons Endangered Gardens i Candlestick Cove, San Francisco. Under besöket fotograferade och antecknade jag mina upplevelser.

Mitt huvudsakliga intresse har varit att jämföra och diskutera begreppen Land Art och landskapsarkitektur. I uppsatsen diskuterar jag dem var för sig och sätter

in dem i ett gemensamt sammanhang. Jag visar fyra exempel på Land Art verk som representerar rörelsen och dess olika riktningar, samt tre landskapsanläggningar från ungefär samma tid och geografiska område. Slutligen för jag en diskussion kring mina resultat och redovisar mina slutsatser.

Med min uppsats vänder jag mig till andra landskapsarkitekter och studenter.

Resultat

Land Art vad är det

För att förstå vad Land Art är måste man förstå dess kontext. Konstscenen i slutet av sextioalet i USA hade förvandlats till ett intellektuellt och teoretiskt slagfält där man debatterade abstraktionens vara eller icke vara efter modernismen. Måleriet ansågs vara dött och konsten hade nått vägs ände, man försökte därför hitta nya vägar för att återuppfinna lusten till att skapa den. Ett sätt var att flytta konsten från gallerirummet ut i naturen där själva landskapet sågs som en orörd duk. Ett annat sätt var att driva konsten så långt ifrån abstraktionen som möjligt genom att låta den finnas i den verkliga världen. Ytterligare en faktor var att tidsandan var mycket politisk och påverkad av vietnamkriget och kalla kriget. Många konstnärer hade tröttnat på konstmarknaden och dess spekulationer. Att göra stora verk direkt i naturen på avlägsna platser som inte kunde köpas och säljas eller visas på museer var en protesthandling. Beträktaren skulle få kämpa för att få se verken i en ny konstvärld långt från människor och museer där konsten fått en ny mening. Teori och dokumentation var viktiga delar av verket eftersom många av dem hade en flyktig karaktär och själva dokumentationen så småningom var det enda som återstod (Kastner 2005).

Det var en blandad grupp konstnärer med gemensam bakgrund och intellektuell utgångspunkt, minimalismen som först började göra Land Art.

Walter De Maria, Michael Heisler, Robert Smithson, Dennis Oppenheim och Richard Long är viktiga förgrundsgestalter (Tiberghen 1995). En av anledningarna till att Land Art aldrig blivit lika känd som till exempel kubism eller dadaism var troligen att man aldrig skrev något manifest eller hade medlemmar. Det var ingen rörelse i egentlig mening utan mer en löst sammansatt grupp av människor med liknande värderingar och ideal för tiden.

Det som framförallt kännetecknade Land Art och som länkade samman dess representanter är att man använde konsten som ett sätt att upprätta en relation till naturen och att interagera med den. Det viktigaste var idén, processen och den erfarenhet man fått av projektet. Objektet hade en underordnad roll och platsens betydelse var stor (Tufnell 2006).

Brett område – olika riktningar

Land Art utveckling kännetecknas av att den hela tiden sökte nya former och koncept. Från en politisk och moralisk betydelse i slutet av sextioalet har verkens innehåll mer och mer kommit att spegla miljöproblem och människans förhållande till naturen på senare tid. Ett paradigmskifte ägde rum runt slutet på sjuttioalet då man började se människan som underordnad naturen och beroende av att leva i samklang med den (Boettger 2002). Detta erbjöd ett nytt sätt att tänka kring konst, samhälle och miljö som också påverkade konsten. Om Land

Art på sextioalet i huvudsak utförts av män och tolkats som maskulin började fler kvinnor att intressera sig för ämnet då tankar om ekologi och feminism fördes samman på sjuttioalet. Konstnärer som kan nämnas var Patricia Johanson, Nancy Holt, Agnes Denes.

Sen sjuttioalet har det som vi kan karaktärisera som naturkonst utvecklats vilket innebar konstnärer som arbetade i mindre skala och med olika naturmaterial, ofta med hantverksskicklighet och i syfte att kritisera modernismen. Vad som huvudsakligen skiljde konstrikningen från Land Art är att uttrycket var mindre monumentalt och att den byggde mer på personliga erfarenheter. Exempel på konstnärer som kan räknas hit, Nils Udo, Andy Goldsworthy (Tufnell 2006).

Land Art idag

Många yngre konstnärer arbetar med naturen som inspirationskälla men inte främst ur ett miljöperspektiv. Teman kan till exempel vara perception, tid, privata ritualer, plats och material. Men även om intentionen hos dessa konstnärer inte varit att peka på miljöproblem leder tolkningen ändå ofta dit (Boettger 2002).

Konsten idag kan jämföras med sextioalets social-politiska tänkande som blivit aktuellt sedan början på nittioalet. Den konceptuella konstdendensen har återuppstått och många konstnärer arbetar med att ifrågasätta den värld vi lever i. Yngre upptäcker äldre kollegors verk, omarbetar och laddar dessa med ny kontext och utvecklingen av Land Art fortsätter. Konstnärer som arbetar på detta sätt är till exempel Olafur Eliaeson, Maya Lin.

Begreppet landskapsarkitektur

Yrket

Landskapsarkitekt är ett relativt nytt yrke som fortfarande håller på att formas. Tidigare hette det trädgårdsarkitekt och omfattade mest privata trädgårdar och kanske parker (Möller 2006). Genom den förändrade samhällsstrukturen i Sverige efter andra världskriget ändrade uppdragen karaktär. Uppdragen blev mer storskaliga och kom att handla om planer och design av skolgårdar, bostadsområden, torg, vägdragningar, stadsplanering och regionalplanering. Det behövdes någon som behärskade såväl rumsbildning som växtmaterial, teknik och design. Någon som kunde utforma bra, fungerande platser för människor. I Sverige kunde man få examen i yrket på sextioalet.

Rumsskapande

Ett synsätt på landskapsarkitektur är att det från att ha varit ett trädgårdsmästaryrke har utvecklats till ett arkitektyrke där arkitektur definieras som rumsskapande. Landskapsarkitekten arbetar med rumsskapande utomhus med material som till exempel träd, vatten, asfalt, snö eller bänkar. Det är ofta himlen som får utgöra tak i landskapsarkitektens rum. Arkitektur kan sägas vara samlingsnamnet för rumsskapande där landskapsarkitektur, husarkitektur och

inredningsarkitektur ingår som tre undergrupper (Larsson 2008). Till skillnad från konstnären måste arkitekten alltid lägga stor vikt vid funktioner samt ta hänsyn till brukarperspektivet. För en landskapsarkitekt är skala, rumslighet, platsens egenskaper, samt omsorg om detaljer viktiga faktorer. Dessutom är de tre perspektiven ekologi, samhälle och estetik ständigt närvarande. Landskapsarkitektur kan vara en bro mellan konsten och naturen och den är alltid för människor och deras olika behov (Eckbo 1950 sid 25).

Samtidens påverkan

På samma sätt som utvecklingen inom Land Art hänger allt samman inom landskapsarkitekturen. Utvecklingen påverkas av den rådande tidsandan. På fyrtio och femtioalet då professionen tog sin början i Sverige var fortfarande den romantiska funktionalismen rådande. Man planerade bostadsbyggandet efter topografin och allt skulle vara så naturligt som möjligt. Det skulle inte synas att det varit en människa framme och planerat (Möller 2006). Sedan modernismen började slå igenom under sextioalet var det andra stilideal som gällde. Man hyllade nu den rena fasta formen, geometri, ljus och luft och vägrade att underordna sig och efterlikna naturen så som tidigare generationer gjort. Modernismen beskrivs som en uppgörelse med gamla tiders stilideal och en strävan att göra sig av med krusiduller och utanpåverk. Man ville renodla och komma ner till konstens kärna. Inom arkitekturen kallades modernismen för funktionalism (Eckbo 1950).

Under slutet av sextioalet och början av sjuttioalet ifrågasattes auktoriteter och ett ekologiskt och miljömässigt tänkande färgade också av sig på landskapsarkitekturen. Estetik och skönhet blev skällsord. Det som var positivt med tiden kanske var att man skattade solidaritet högt och hade ett engagemang för att förändra samhället eller som Torbjörn Andersson säger:

Det finns ett sjuttioalsord, solidaritet, som man måste känna med sin yrkeskår som jag tycker saknas idag. Jag tycker att det var mycket bättre under revolutionsåren: på 60- och 70-talen var det här ett socialt yrke med syftet att göra samhället lite bättre. Nu är det det egoistiska årtiondet när vi alla ska vara kändisar till varje pris, genom dokusåpor eller vad det nu är. Jag tycker att det reflekteras bland landskapsarkitekterna (Fällbom 2006 sid 28).

Om det är ett mer egoistisk och materialistisk samhälle som Torbjörn Andersson ger uttryck för här ovan finns idag även ett samhälle mer fyllt av mångfald och pluralism. Landskapsarkitekter värdesätter skönhet idag. Estetik tycks på många sätt vara något som värderas högt i dagens samhälle till skillnad från på sjuttioalet. Var tonvikten ligger på de tre ständigt aktuella begreppen inom landskapsarkitektur samhälle, ekologi och estetik tycks skifta mellan tidevarven. Men att det är ett yrke som ligger i tiden och som fått större tyngd de senaste decennierna är det ingen tvekan om (Stichting Jaarboek Landschapsarchitectuur 2008).

En ny riktning i konsten

Spiral Jetty av Robert Smithson

Amerikanen Robert Smithson ses som en av förgrundsgestalterna inom Land Art och för många är Spiral Jetty det verk som starkast exemplifierar genren. Smithsons konst var teoretisk och refererande. Han använde sig av många olika material och tekniker. Bland annat intresserade han sig för på vilket sätt människan lämnar spår i naturen. Han undersökte ofta gränsen mellan stad och landskap till exempel i förorter som Passaic och New Jersey där han var uppvuxen. Han tog avstånd från modernismen och var en postmodernistisk

Robert Smithson, Spiral Jetty 2008 i Rozel Point vid Great Salt lake, Utah (Ur Tufnell 2006).

konstnär. Postmodernismen kan beskrivas som en konstform där man plockar intryck från många olika håll och sätter samman dem till en ny helhet. Den karaktäriseras av icke hierarkisk hållning till skillnad från modernismen.

Redan 1970 började Robert Smithson konstruera sitt första Land Art verk Spiral Jetty i Rozel Point vid Great Salt lake, Utah. The jetty är en femhundra meter lång och tre meter bred spiral som går ut i vattnet, byggd av sten och grus från platsen. Platsen är otillgänglig och svår att nå, men väl där är det möjligt att promenera ut på spiralen (Tufnell 2006).

Det öde landskapet fjärran från civilisation och det röda, salta vattnet färgat av mikroorganismer är delar av Spiral Jettys mytiska uttryck. Smithsons tanke med spiralen var att den skulle fungera som en tidsmaskin. Genom att man, enligt Smithson vandrar i spiralen motsols till dess mitt och går bakåt i tiden. Många har tolkat det som en metafor för mötet med döden. En annan tanke Smithson

hade var att skapa ett verk i samma form som de saltkristaller som formade sig i samma mönster som The Jetty.

Eftersom platsen är så svår att nå har Smithsons video och texter om verket hjälpt till att göra verket större än själva platsen. Detta har bidragit till mytbildningen om verket. Eftersom få människor har haft möjlighet att se The Jetty i verkligheten har tolkningarna om dess betydelse varit många. 1999 efter fem år av intensiv torka frilades spiralen som varit dold under vattenytan sedan 1972 då vattnet steg. Efter alla år under vatten var spiralen täckt av saltkristaller och hade en vit kristalliserad yta då den åter dök upp.

Platsen, tanken, materialet och handlingens skönhet

A Line Made by Walking av Richard Long

Den engelska konstnären Richard Longs konst handlar mycket om tid, rymd, erfarenhet och är mycket konceptuell och processorienterad. Konceptuell konst kan beskrivas som att själva idén är viktigare än resultatet, objektet. Long har ofta en lekfull och humoristisk inställning till det han gör. På många sätt kan man säga att Robert Smithson och Richard Long var varandras motsatser och representerade olika uttryck av Land Art. Longs arbeten var praktiska och icke teoretiska till skillnad från Smithsons. Long hade alltid tyckt om enkelheten i att promenera och ställde sig nu frågan varför inte en promenad i naturen kunde ses som konst? I verket A line Made by Walking från 1967, England promenerade Long fram och tillbaka över ett fält längs en linje tills hans fotsteg hade gjort en stig i gräset. Stigen fotograferades sedan. Verket kunde ses som två delar: Utförandet av verket, promenaden över fältet- den primära delen och det svart, vita fotot som en souvenir från den speciella dagen när handlingen ägde rum. A Line Made by Walking öppnade upp för många konceptuella idéer och lekfullhet för Long. De lämningar Long har gjort i naturen är oftast flyktiga och han lämnar sällan något annat efter sig än fotsteg. Många av Longs idéer kan sägas vara centrala för Land art.

Miljö, politik och konst

Wheatfield : A Confrontation av Agnes Denes

Agnes Denes föddes i Budapest 1931. Denes kan ses som en av pionjärerna när det gäller koncept- och naturkonst. Hon intresserade sig tidigt för vetenskap, filosofi och sociala frågor vilka har färgat hela hennes konstnärsskap (www.greenmuseum.org). År 1982 blev Denes inbjuden av US Public Art Fund för att göra en skulptur utomhus. Platsen hon valde var Battery Park Landfill på Manhattan i New York. Denes skapade verket Wheatfield: A Confrontation då hon länge hade funderat över mänskliga missförhållanden. Verket bestod av ett två hektar stort område som hon förvandlade till en veteåker. Området bestod

från början av sopor som Denes lät forsla bort. Därefter transporterades åttio lastbilsflak med jord till platsen för att bilda ett jordlager tillräckligt djupt att plantera i. Vetet såddes sedan för hand av Denes och att antal frivilliga i maj. Skörden sköttes omsorgsfullt och i slutet av sommaren hade vetet förvandlats till ett gyllene sädesfält. Verket gav en surrealistisk känsla: en veteåker mitt i stan med frihetsgudinnan och skyskrapor som bakgrund. Agnes Denes verk som befann sig ett stenkast från Wall Street var ett starkt politiskt ställningstagande. Genom att plantera en veteåker mitt i finansdistriktet ville Denes visa på snedfördelningen av världens resurser och det absurda med den rådande världsekonomistrukturen. När vetet skulle skördas i augusti fick verket mycket medial uppmärksamhet och dess verkliga paradox belystes: Vetet man skördat på fältet var värt runt 2000 kronor men marken man odlat på var värderad till 45 miljarder kronor.

Agnes Denes, Wheatfield: A Confrontation, Manhattan, New York 1982 (www.flickr.com 2009).

Agnes Denes, Wheatfield: A Confrontation, Manhattan, New York 1982 (Ur Tufnell 2006).

Patricia Johanson, Endangered Gardens, San Francisco, Sunnydale Facilities 1987 (Ur Kelley 2006).

I gränslandet

Endangered Gardens av Patricia Johanson

Patricia Johanson föddes 1940 i New York. Hon började på konstskola 1959 och ägnade sig åt skulptur och måleri. Johansons konst befinner sig i ett gränsland mellan skulptur, Land art och landskapsarkitektur.

År 1987 fick hon uppdraget att utforma en ny avloppsledning som skulle gå längs kusten i San Francisco, Sunnydale Facilities. Verket, Endangered Gardens utformades som en slingrande promenadväg i form av en orm på taket av avloppsledningen. Promenaden innefattar olika trädgårdar som utgör habitat för olika växter och djur i området och kan ses som en hyllning till artrikedomen i världen och att vi måste värna om den. Verket fungerar också som en tank för regn- och avloppsvatten. Endangered Gardens är skulptur, Land Art och landskapsarkitektur på samma gång. Johansons syften med verket var att det skulle öka mattillgången samt utgöra fler habitat för djuren i området. Ett annat viktigt syfte var att tillgängligheten till stranden skulle förbättras (Kelley 2006).

Jag besökte själv verket 2009, det vill säga tjugotvå år efter att det uppfördes. Det är alltid annorlunda att se någonting i verkligheten än på bild. Jag såg tidens påverkan och hur platsen förfallit på grund av dåligt underhåll och skötsel. Det som hade förändrats mest i Endangered Gardens var de habitat och trädgårdar som hade planterats från början. Av dessa återstod inget. Själva konstverket, ormen, hade bleknat i färg och vissa delar hade spolats bort av havet men det mesta återstod. Under besöket påmindes jag om att landskapsarkitektur är något som kräver extra skötsel och underhåll för att kunna bevaras. Ofta saknas kanske kunskap om det när man gör ett projekt med naturmaterial eller så tänker man kortsiktigt ekonomiskt. Det var sorgligt att upptäcka att konstnärens syfte med platsen inte längre existerade och att Endangered Gardens inte längre användes.

Landskapsarkitektur: En bro mellan konst och natur

Två projekt av Garret Eckbo

Garret Eckbo var en pionjär inom den moderna landskapsarkitekturen i Californien. Han föddes 1910 i New York men flyttade till Californien där han utbildade sig till landskapsarkitekt vid universitetet i Berkeley. Han drev framgångsrikt ett företag som satte sin prägel på hundratals privata trädgårdar och ett stort antal offentliga, storskaliga projekt på den amerikanska västkusten. Hans designfilosofi byggde på att platser skulle utformas efter människans behov och att människors olika behov var viktiga att ta hänsyn till (www.gardenvisit.com). Han ansåg också att landskapsarkitektur kunde ses som en bro mellan konst och natur, där konsten stod för det formella, onaturliga och naturen för det informella, naturliga (Eckbo 1950).

År 1941 gjorde Eckbo ett projekt i Taft, Californien. Projektet bestod av att planera ett nytt radhusområde i San Joaquin dalen som är ett enormt, stort flackt område mellan två bergsmassiv. Dalen påminner om ett månlandskap och

klimatet är brännande hett med få möjligheter till skugga. Vegetationen består av olika grässorter och utan konstbevattning skulle dalen vara ett ökenlandskap. Området används huvudsakligen till fruktodling och oljeborrning. Utmaningen för Eckbo var att skapa ett trivsamt bostadsområde. Hans intention var att området skulle upplevas som en oas där hus och vegetation tillsammans bildade ett skydd mot oljeborrar, sand och kala berg. Husen lades i ett mönster så att de bildade en visuell barriär mot omgivningen och möjliggjorde bildandet av området. Man planterade en stor mängd träd, där palmer, robinia och alm utgjorde stommen och fullföljde idén om en oas. Buskar och träd överlevde och tog sig ovanligt bra i området trots klimatet. Detta på grund av den omsorgsfulla skötseln.

1946-49 medverkade Eckbo i ett projekt i västra Los Angeles. Projektet bestod i att planera ett flerfamiljsområde för femhundra invånare i de lägre delarna av Santa Monicabergen och att göra en vegetationsplan. Området bestod av tre dalgångar sammanbundna av lägre bergsryggar. Husen planerades uppe på höjderna samt längs sluttningarna. Den befintliga vegetationen bestod av succulenter och vintergröna buskar samt enstaka ekar och svart valnöt. I sin mönsterlika trädplan strävade Eckbo efter att förtydliga den varierade topografin samt att balansera höjdskillnaderna för att få ett visuellt lugnare område. En utjämnande effekt uppnådde han genom att på de högre partierna plantera lägre, bredare träd och på de lägre nivåerna höga, smala träd. Träden på de mellanliggande sluttningarna planterades i sammanbindande formationer. Eucalyptus, avocado och olivträd utgjorde stommen i planen. Eckbo fick kritik för förslaget som ansågs vara för onaturligt och bilda för mycket mönster. Tidens rådande stilideal var att det skulle se så orört och naturligt ut som möjligt (Eckbo 1950).

Garret Eckbo, radhusområde 1941, Taft, Californien (www.flickr.com 2009).

Vattenreningspark, Strootman Landschapsarchitecten 2005, Het Lankhet, Holland (Ur Stichting Jaarboek landschapsarchitectuur 2008).

Funktion och estetik

Vattenreningspark av Strootman Landschapsarchitecten

År 2005 färdigställdes en vattenreningspark av landskapsarkitektkontoret Strootman Landschapsarchitecten som är verksamma i Het Lankhet, Holland. Tanken med parken var att medan vattnet renades skulle besökare kunna följa dess väg i de olika reningsstegen och njuta av en vacker och poetisk park. Målet var att förena vetenskap, funktion och estetik och där vattnet sågs som en källa till nöje. Själva tekniken var ett nytt sätt att försöka rena vatten och anläggningen är fortfarande ett experiment. Idén gick ut på att leda in vatten från en närliggande flod, rena dess vatten i bassänger med vass och sedan leda tillbaka det rena vattnet till floden.

Utformningen av parken styrdes till stor del av vassbassängernas system och vindlande stigarna lades mellan dessa. In- och utflödespunkterna mellan bassängerna markerades med gjutna insektshuvuden. Där flodvattnet kom in i parken placerades en stor insektsliknande skulptur av konstnären Jim Buchanan. Vattnet rann igenom denna och markerade att reningsprocessen hade startat (Stichting Jaarboek Landschapsarchitectuur 2008).

Diskussion

Metoddiskussion

Min metod som var att genom böcker försöka utreda vad Land Art är idag och dess förhållande till landskapsarkitektur har tydligt färgats av de författare vars böcker jag haft som huvudlitteratur.

Det hade också varit intressant att kunna intervjua någon av de konstnärer vars verk jag refererar till. Det hade säkert kunnat bidra med ytterligare förståelse för ämnet.

Resultatdiskussion

För att lättare kunna jämföra Land Art och landskapsarkitektur har jag sammanfattat några punkter som definierar Land Art:

1. Det är ett verk eller en handling som utförs utomhus
2. Konceptet eller idén är en viktig del av verket
3. Kontexten är en viktig del av verket
4. Det är en konstform som gör det svårt/omöjligt för marknaden att spekulera i
5. Det är en konstform med ett starkt miljöengagemang
6. Det är ofta platsspecifikt och skalan, volymen, materialen och formen är en viktig del av verket
7. Verket är alltid för människor ur någon aspekt men inte nödvändigtvis skapat utifrån dennes behov

1. Kan verkligen sägas förena Land Art och landskapsarkitektur. Båda utförs utomhus men kan landskapsarkitektur verkligen bara vara en handling? Ja, kanske på så sätt att landskapsarkitekten är med i planeringsstadiet av ett projekt och uttrycker sina åsikter.

2. Stämmer delvis, vissa landskapsarkitekter arbetar med väldigt starka koncept i sina projekt, andra inte. Oftast behöver man inte känna till idén för att förstå landskapsarkitektur och idén kan aldrig bli viktigare än själva resultatet som i konceptkonsten. Därför menar jag att resultatet, objektet har större betydelse inom landskapsarkitektur än i Land Art.

3. Kontexten är viktigare i Land Art än i landskapsarkitektur därför att den hjälper betraktaren att se verket som konst och ger utrymme för konstnären att förverkliga sig själv. Landskapsarkitektens kontext är bland annat de analysmetoder man använder sig av när man inventerar platsen. Som landskapsarkitekt har man ofta, till skillnad från konstnären, beställare och brukare att ta hänsyn.

4. Stämmer för båda kategorierna om man ser landskapsarkitektur som en konstform. Gemensamt för båda disciplinerna är att man ofta inte fokuserar på objektet utan intresserar sig för platsen.

5. På denna punkt drar jag slutsatsen att det är omöjligt att inte tolka in och referera till natur- och miljöfrågor när man arbetar utomhus. Det är invävt i själva ämnet. Miljöengagemanget blir därför en naturlig del för både Land Art- och landskapsarkitektutövare.

6. Överrensstämmer också väl för båda disciplinerna. Man förhåller sig ofta specifikt till den plats där projektet skall utföras och behandlar frågeställningar kring skala, volym och materialitet. Vad som skiljer Land Art och landskapsarkitektur på denna punkt är att om man ser landskapsarkitektur som arkitektur är landskapsarkitekten någon som arbetar med att skapa rumslighet. Det är inte något som konstnären nödvändigtvis behöver vara intresserad av.

7. Detta är den punkt som särskiljer konst och landskapsarkitektur mest. Syftet med att utföra ett konstverk behöver inte vara att tillfredställa brukarens behov. Konstverket kan få ett existensberättigande bara av att finnas till och väcka frågor och funderingar hos betraktaren. Själva funktionen kan vara just detta. Landskapsarkitektens syfte är att utgå från brukaren och den är alltid för människor och deras olika behov.

Har Land art och landskapsarkitektur närmat sig varandra sedan sextiotalet?

En utmärkande trend i dagens samhälle är att gränser suddas ut och att genrer lånar från varandra. Land Art och landskapsarkitektens gränser är luddiga och de har närmat sig varandra sedan sextiotalet både till form och innehåll.

Från att ha verkat i en politisk kontext och varit en slags motreaktion på dåtidens modernistiska konstideal har Land Art rörelsen utvecklats mot en miljökontext. Att man på slutet av sextiotalet kunde arbeta i naturen med Land Art utan att alls ta hänsyn till den eller att medvetet referera till den är en omöjlighet i dag med den kunskap om miljöproblem som finns. Nutida Land Art handlar mycket om miljöproblem vilket inte är någon slump eftersom det är ett överskuggande problem i dagens samhälle.

Landskapsarkitekturen kan sägas ha gjort en liknande resa. Från ett mer politiskt engagemang på sjuttiotalet är det nu miljöproblemen, ekologin och hållbar samhällsutveckling som står i fokus. Allt i samklang med rådande samhällstrender.

Gemensamt för Land art och landskapsarkitektur idag är att de på ett eller annat sätt vill uppmärksamma miljöproblem och människans relation till naturen. För landskapsarkitekten kanske det inte alltid syns lika tydligt i slutresultatet i men det är något man hela tiden förhållit sig till i arbetsprocessen genom medvetna beslut.

Slutord

Blev jag då något klokare genom att skriva det här? Jag fick större kunskap om och insikt i att allt hänger samman i världen och en fördjupad inblick i de båda ämnena. Jag fick inte några definitiva svar men det var troligtvis omöjligt på grund av ämnenas bredd och karaktär. Det var heller aldrig min avsikt. I min uppsats som är baserad på subjektiva åsikter ville jag ställa frågor och diskutera. Jag hoppades att mitt arbete skulle kunna vara en pusselbit i ett större pussel med liknande frågeställningar som motiv. För egen del dök många nya frågor upp som jag ville undersöka. Ju mer jag fördjupade mig i ämnet desto intressantare blev det.

Referenslista

Boettiger, S. (2002). *Earthworks, art and the landscape of the sixties*. Berkeley: University of California Press.

Eckbo, G. (1950). *Landscape for Living*. Santa Monica: Hennessey + Ingalls
Tufnell, B. (2006). *Land Art*. London: Tate Publishing.

Fällbom, C. (2006). *Om kritik: en lägesrapport från den svenska arkitekturkritiken*. Ultuna: Institutionen för landskapsplanering, SLU.

Kastner, J. Wallis, B. (2005). *Land and Enviromental Art*. London: Phaidon Press.

Kelley, C. (2006). *Art and survival, Patricia Johanson´s environmental projects*. Salt Spring Iland: Islands institute of interdisciplinaty studies.

Larsson, P. (2008). *Kan landskapsarkitektur ses som konst?*. Alnarp: Institutionen för landskapsplanering, SLU.

Möller, L. (2006). *Tre mästare tre trädgårdar*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.

Reynolds, A. (2003). *Roberth Smithson, Learning from New Jersey and Elsewhere*. Massachusetts: Institute of Technology.

Stichting Jaarboek landschapsarchitectuur. (2008). *Landscape Architecture/ Town Planning in the Netherlands*. Wegeningen: Blauwdruk Publishers.

Tiberghien, G. (1995). *Land Art*. Paris: Editions Carré.

Tufnell, B. (2006). *Land Art*. London: Tate Publishing.

www.greenmuseum.org/c/alch_gard/agnes_denes -09-08-02

www.gardenvisit.com/design_landscape/garret_eckbo -09-08-02

www.flicker.com/landscape_eckbo - 09-08-02